

Cofnodion cyfarfod

Teitl y cyfarfod:	Fforwm Mynediad Cenedlaethol i Gymru: Cyfarfod Rhif 78
--------------------------	--

Dyddiad y cyfarfod:	2 Gorffennaf 2024
----------------------------	-------------------

Amser y cyfarfod:	10:30-13:00
--------------------------	-------------

Yn bresennol:	Aelodau a chynrychiolwyr a enwir:
(* = dirprwyo ar ran cynrychiolydd a enwir)	Geraint Davies, Cadeirydd CNC, Ruth Rourke, Dirprwy Gadeirydd (IPROW), Carys Drew, Ysgrifennydd CNC, Dr Rosie Plummer CNC, Penny Hopkins (BDS), Helen Donnan (BHS), Eben Muse (BMC), Phil Stone (Canŵ Cymru), Charles de Winton (CLA), Adrian Walls (CSS Cymru), Gwenda Owen, (Cycling UK) Scott Ashworth (Ystadau Amddiffyn), Barry Andrews (Cerddwyr Anabl), Jen Newman (Dŵr Cymru), David Evans, (Elan Valley), Dave Waterman (LARA), Ian Maberley (LAFs), Beverley Penney (OSS), Mathew Williams (WSA), Rebecca Brough, (Cerddwyr Cymru), Andy Rowe (Sustrans), Catherine Williams (WATO), Fiona Clay- Poole, (CLILC), Peter Rutherford (APC Cymru), Mathew Teasdale (YHA), Pam Bell (WoW), Ruth Jenkins (CNC), Bill Purvis (CNC), Jont Bulbeck (CNC), William Somerfield (LIC), Sarah Smith (LIC).
	Arsylwyr: Anthony Richards (APC Cymru), Kate Ashbrook (OSS). <i>Roedd arsylwyr eraill yn bresennol ond ni chofnodwyd enwau (oherwydd cyngor yn ymwneud â GDPR)</i>
	Siaradwyr: Julia Mansbridge (CNC), Natalie Hall (CNC), Jen Newman (Dŵr Cymru), Gareth Ludkin (Ymgyrch Parciau Cenedlaethol),

---

Ymddiheuriadau:	Afonydd Cymru, Pysgota Cymru, Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afonydd, Cynghrair Cefn Gwlad, FUW, Mountain Training Cymru, NFU, NT Cymru.
------------------------	--

---

1. Croeso ac ymddiheuriadau.

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod, roedd gan ddau aelod-sefydliad gynrychiolwyr newydd: Penny Hopkins ar gyfer Cymdeithas Yrru Prydain, a Mathew Teasdale ar gyfer Cymdeithas Hostelau Ieuencid. Nodwyd yr ymddiheuriadau.

---

2. Cynlluniau Rheoli Basn Afon: Ymgynghoriad Gweithio gyda'n Gilydd (WT).

Cyflwynodd Julia Mansbridge, Cynghorydd Arbenigol yn Nhîm Cynllunio Dŵr Integredig CNC, wybodaeth gefndir am Gynlluniau Rheoli Basn Afon a'r ymgynghoriad Gweithio Gyda'n Gilydd a agorwyd yn ddiweddar.

Mae Cynlluniau Rheoli Basn Afon yn nodi'r hyn sy'n hysbys am afonydd, llynnoedd, camlesi, dyfroedd daear, aberoedd a dyfroedd arfordirol Cymru. Maent yn ymdrin â'r pethau sydd angen ei wneud i'w gwella a sut. Mae gan CNC ddyletswydd i'w gwneud o dan Reoliadau'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr 2017. Mae sawl Dogfen yn rhan o'r cynlluniau, y prif ddogfennau crynodeb ar gyfer Cymru (x3 – Gorllewin Cymru, Dyfrdwy, Hafren (cyhoeddwyd ar y cyd ag Asiantaeth yr Amgylchedd)), atodiad technegol sy'n cwmpasu Cymru, asesiad rheoleiddio cynefinoedd ac asesiad amgylcheddol strategol. Darperir data cefndir hefyd ar gyfer Cymru a Lloegr ar-lein [Cyfoeth Naturiol Cymru \(naturalresourceswales.gov.uk\)](http://naturalresourceswales.gov.uk)

Amlinellodd Julia brif feysydd cynnwys y cynlluniau: categorieiddio cyrff dŵr, statws gwaelodlin ym mhob corff dŵr; amcanion statudol ar gyfer cyrff dŵr a'r rhaglen gynodeb o amcanion i gyflawni amcanion statudol. Nododd mai'r amcan statudol rhagosodedig yw cyflawni statws da erbyn 2027 ond gellir amrywio hyn.

Rhannwyd map yn dangos categorieiddiad statws corff dŵr 2021. Y gofyniad cyfreithiol yw cyflawni 'da' erbyn 2027. Mae bron i 40% yn cyflawni hyn, tra bod 60% yn is na'r targed hwn ac mae angen gwella. Mae hyn yn cynrychioli gwelliant o 3% ers 2015 ac 8% ers 2009. O ran y 60% nad ydynt yn cyflawni'n dda, y 5 prif reswm yw:

- Llygredd gwledig ee. gwaddod a maetholion o amaethyddiaeth
- Addasiadau ffisegol ee coredau, ceuffosydd
- Llygredd o ddŵr gwastraff
- Llygredd o drefi, dinasoedd a thrafnidiaeth.
- Llygredd o fwyngloddiau.

Amlinellodd Julia amcanion statudol y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr ac yna aeth ymlaen i grynhoi rôl a diben Cynlluniau Rheoli Basn Afon, yr angen i gynllunio ar gyfer y cylch nesaf o gynlluniau, ac i wneud y gwaith hwn ar y cyd. Ar hyn o bryd mae CNC yn

---

---

gweithio ar gylch 3 o'r Cynlluniau Rheoli Basn Afon a gyhoeddwyd yn 2021 ac yn dechrau cynllunio ar gyfer cylch 4 sy'n dechrau yn 2027.

Rhannodd Julia yr amserlen ar gyfer cylch 4 gan ddechrau gyda'r ymgynghoriad Gweithio Gyda'n Gilydd a lansiwyd ar 29 Mai ac sy'n rhedeg tan 20 Rhagfyr 2024.

Anogwyd yr aelodau i gymryd rhan yn yr ymgynghoriad [Gweithio Gyda'n Gilydd - Cyfoeth Naturiol Cymru Citizen Space - Citizen Space \(cyfoethnaturiol.cymru\)](#) ac i rannu gyda'u rhwydweithiau.

Trafodaeth

- Pan ofynnwyd am fwy o fanylion am lygredd gwledig, esboniwyd bod hyn yn eithaf eang ac yn cynnwys canlyniadau arferion amaethyddol gwael a choedwigaeth megis gwaddod, maetholion a phlaladdwyr.
- Nodwyd, ar gyfer afonydd trawsffiniol, bod CNC yn gweithio gydag Asiantaeth yr Amgylchedd, gyda Chynllun Rheoli Basn Afon Dyfrdwy yn cael ei arwain gan CNC gyda mewnbwn gan Asiantaeth yr Amgylchedd, ac Asiantaeth yr Amgylchedd yn arwain ar Gynllun Rheoli Basn Afon Hafren gyda mewnbwn CNC ar gyfer cynllunio'r mesurau sy'n ofynnol.
- Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch a yw CNC yn cynnwys parthau clustogi o amgylch coedwigaeth, Ymatebodd Ruth Jenkins fod y gwaith o reoli coedwigaeth ar ystâd Coetir Llywodraeth Cymru yn cael ei reoli o dan egwyddorion a chanllawiau cynllun sicrhau Coetiroedd y DU yn ogystal, gan ddefnyddio tystiolaeth y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr i gefnogi rheoli safleoedd a dylunio coedwigoedd. Adroddir am unrhyw achosion penodol o fethiant drwy hunan-adrodd drwy system Rheolaeth Amgylcheddol CNC. Mae hyn ar gyfer rheoli ansawdd dŵr a symiau dŵr; mae asideiddio yn un mater sy'n gysylltiedig â'r ffordd y gall coetir godi llygryddion, ond gwaddodiad o ddŵr ffo heb ei reoli yw'r prif faes a reolir trwy reoli safle a gweithrediad yn ogystal â thrwy dyluniad coedwig.
- Mewn ymateb i gwestiwn am gronfeydd dŵr Dŵr Cymru, cadarnhaodd Julia fod CNC yn gweithio'n agos gyda Dŵr Cymru drwy eu cynllunio ac y byddant yn gweithio'n fuan i ddeall penderfyniad Ofwat ar gyfer cynllunio yn y dyfodol.
- Mewn ymateb i gais am sylw ar gynllun rheoli dŵr Dyffryn Hafren, atebodd Natalie Hall, CNC, fod CNC yn ymwybodol o gynnig rheoli dŵr Dyffryn Hafren. Yn ogystal â gweithio gydag Asiantaeth yr Amgylchedd i ddatblygu'r cynlluniau, mae CNC yn gweithio gydag Asiantaeth yr Amgylchedd i roi camau gweithredu ar waith i fynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn y cynlluniau. [Cynllun Rheoli Dŵr Dyffryn Hafren - Asiantaeth yr Amgylchedd - Citizen Space \(environment-agency.gov.uk\)](#)
- Pan ofynnwyd iddo am y cysylltiad rhwng y cynlluniau a'r hyn sy'n digwydd i afonydd, a sut y bu i'r cynlluniau presennol helpu, neu beidio, a sut i addasu cynlluniau'r dyfodol a'r broses gynllunio mewn ffordd sy'n cefnogi ansawdd dŵr da yn y dyfodol,
- ymatebodd Natalie Hall fod gwelliant wedi'i weld trwy gylchoedd cynllunio basnau afonydd gyda chynnydd yn nifer y cyrff dŵr sydd â statws da. Dywedodd fod mwy i'w wneud, ac mae angen safonau llymach fyth ar rai dyfroedd sydd wedi'u dynodi

---

ar gyfer cynefinoedd a rhywogaethau a dŵr ymdrochi na statws da. Mae rhywbeth i'w ddysgu bob amser ac mae'r dull cynllunio wedi'i newid bob cylch. Mae CNC eisiau dysgu i sicrhau eu bod hyd yn oed yn well a bod y camau sydd angen eu cymryd yn cael eu rhoi ar waith. Wedi gweld sefydlu'r [Tasglu Gwella Ansawdd Afonydd](#) a'r gwaith ar gamau gweithredu sydd eu hangen i fynd i'r afael â gorlifoedd storm, gyda chynllun gweithredu i'w weld ar wefan LIC sy'n cael ei fonitro, ei olrhain ac adrodd arno - mae rhywbeth i'w ddysgu o hynny. Awgrymodd Natalie hefyd fod lle i'w gwneud hi'n haws deall beth sydd angen i eraill ei wneud, gweithredu mewn ffordd gyfunol, gall sut y mae CNC yn cyflwyno'r dystiolaeth helpu cydweithio. Dyma ddechrau sgwrs ac i wneud hyn mewn cydweithrediad ag eraill. Mae'r ymgynghoriad ar agor am 6 mis ac mae CNC yn croesawu adborth ac awgrymiadau ar gyfer gwella.

- Nodwyd bod y dyfroedd ymdrochi wedi'u dynodi'n benodol gyda safonau ansawdd ynghlwm wrthynt ac nad oes safonau ansawdd yn gysylltiedig â defnyddiau hamdden eraill.

---

3. Dŵr Cymru – creu hybiau ar gyfer iechyd a lles; ymgysylltu pobl â natur

Cafwyd cyflwyniad gan Jen Newman, Rheolwr Ystadau yng Nghwm Elan am rôl atyniadau ymwelwyr i Dŵr Cymru a'i weledigaeth ar gyfer canolfannau ar gyfer iechyd a lles ac ymgysylltu ymwelwyr â byd natur.

Mae Dŵr Cymru yn cyflawni'r amcanion hyn yn bennaf ar brif safleoedd ledled Cymru o dan faner 'Anturiaethau Dŵr Cymru'. Mae ganddo bum safle atyniad i ymwelwyr (Llyn Brenig, Cwm Elan, llyn Llandegfedd, llyn Llys-y-Frân, Llys-faen a chronfa ddŵr Llanisien), a llond llaw o safleoedd partneriaeth cymunedol, lle maent yn gweithio mewn partneriaeth â rhanddeiliaid i ddarparu lefel uwch o fynediad a hamdden (Dyffryn y Swistir, Lliw, cronfa ddŵr ac Amgueddfa Gwaith Dŵr Henffordd). Disgrifiodd Jen y gwaith partneriaeth yn y tri safle hyn, gan gynnwys gwirfoddolwyr, darparwyr chwaraeon dŵr, a nododd fod y ddau safle yng Nghymru wedi cael mynediad at gyllid dŵr gan Lywodraeth Cymru.

Mae gan atyniadau ymwelwyr ran bwysig i'w chwarae i gyflawni gweledigaeth 2050 Dŵr Cymru i fod yn fushes sy'n defnyddio ei dirddaliadau ac asedau eraill er y budd mwyaf i lesiant ei gwsmeriaid, gan annog ffyrdd iach o fyw a hamdden, a chefnogi bioamrywiaeth ac ecosystemau. Mae atyniadau i ymwelwyr hefyd yn helpu i gyflawni'r nodau llesiant, drwy hyrwyddo Cymru iachach, gydnerth a mwy cyfartal.

Mae hefyd yn cyflawni ymrwymadau cynllun bioamrywiaeth, gan archwilio rôl grwpiau 'cyfeillion' a grwpiau cymunedol i fabwysiadu a helpu i reoli safleoedd, megis y gwaith sy'n cael ei gyflawni yn y safleoedd partneriaeth ac i gysylltu'r cyhoedd â'r amgylchedd naturiol.

Mae Dŵr Cymru yn cael ei reoleiddio gan Ofwat, ac mae gan atyniadau ymwelwyr fesurau llwyddiant. Rhannodd Jen dargedau perthnasol megis niferoedd ymwelwyr ac agor canolfannau ymwelwyr newydd. Y llynedd cafwyd y cofnod uchaf o dros 1 miliwn o ymwelwyr mewn safleoedd ledled Cymru, gyda'r cynnydd yn bennaf oherwydd Llys-y-

---

Frân yn 2021 ac agor safle newydd sbon yn Llys-faen a Llanisien yn 2023 sydd wedi arwain y ffordd o ran gwella profiad ymwelwyr gan gynnwys datblygu gwefannau newydd, gwell dehongliad dwyieithog, a darparu gweithgareddau newydd, yn fwyaf nodedig, mynediad at ddŵr.

Cydnabu Dŵr Cymru hefyd y gall safleoedd atyniadau ymwelwyr â staff gynnig cyfleoedd i gael mynediad at ddŵr. Mae safle Llandegfedd wedi bod ar flaen y gad yn hyn ers blynyddoedd lawer gan gynnig ystod eang o weithgareddau dŵr ar gyfer pob gallu. Gwneir hyn drwy gydbwysu mynediad a dymuniadau ymwelwyr o ran hamdden tra hefyd yn rheoli'r gronfa ddŵr fel cyflenwad dŵr yfed a SoDdGA dynodedig ar gyfer adar dŵr sy'n gaeafu - nid yw hyn bob amser yn hawdd. Yn 2020 arweiniodd Llandegfedd gynllun peilot nofio dŵr agored yn llwyddiannus ac yn dilyn hynny mae rhaglen, mewn ymateb i alw cwsmeriaid, wedi datblygu polisi mynediad i ddŵr awdurdodedig. Mae hyn yn cael ei archwilio mewn lleoliadau dynodedig lle mae'n briodol gwneud hynny (ee dim peiriannau cudd, dim tynnu dŵr i ffwrdd, seilwaith da yn ei le ac yn cael ei reoleiddio dan oruchwyliaeth tîm hyfforddedig llawn).

Mae'r polisi wedi caniatáu i Dŵr Cymru ehangu ei gynnig nofio dŵr agored - yn 2023 fe'i darparwyd ar dri safle. Mae Llys-faen a Llanisien wedi cofnodi 3,000 o bobl mewn sesiynau nofio dŵr agored a thros 300 o bobl wedi'u sefydlu ar gyfer dipio dŵr oer, gan ddarparu 600 o sesiynau am ddim i blant gyda Nofio Cymru a menter nofio SAFE yr RNLI, yn ystod wythnos gyntaf gwyliau haf yr ysgol. Mae'n rhaid i bob lleoliad nofio dŵr agored gael ei achredu gan Nofio Cymru SAFE (Ardystio Cyfleusterau Dŵr Diogel). Cynllunio i alluogi nofio dŵr agored yn Llyn Brenig yn 2024 am y tro cyntaf.

Mae achrediad SAFE Cymru yn cael ei ddatblygu gan Nofio Cymru mewn partneriaeth â Triathlon Cymru, a rhoddodd Jen fanylion pellach am hyn gan nodi ei fod wedi'i gynllunio o amgylch nofio cystadleuol. Esboniodd Jen er bod hyn wedi galluogi Dŵr Cymru i ddatgloi mynediad, gall dogfennau canllaw fod yn gyfyngedig o ran siwtiau gwlyb a thymheredd y dŵr sydd wedi creu rhwystr ar gyfer trochwyr dŵr oer. O'r herwydd, roedd Dŵr Cymru wedi comisiynu Dr Cliff Nelson, cyn bennaeth diogelwch dŵr yn y Gymdeithas Frenhinol Achub Bywyd sydd ar hyn o bryd yn gynghorydd i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch, i ddatblygu system rheoli iechyd a diogelwch i adolygu polisi siwtiau gwlyb a diweddarau asesiad risg a rhaglen cymorth i weithwyr i helpu staff i wneud hyfforddiant perthnasol ar gyfer trochwyr. Yn dilyn y cynllun peilot hwn, gallant bellach alluogi trochi dŵr oer ar dri safle a chynhaliwyd digwyddiad mawr yn Llys-y-frân ac maent yn bwriadu gwneud cais i ddynodi safle yn safle dŵr ymdrochi mewndirol yn ddiweddarach eleni.

Ar ôl dangos yr ystod eang o weithgareddau mewn safleoedd ymwelwyr, hybiau ar gyfer iechyd a lles ledled Cymru, canolbwyntiodd Jen wedyn ar y safle y mae'n ei reoli yng Nghwm Elan, ardal o 72 milltir sgwâr, 1% o Gymru, 18,000Ha yn Barc Awyr Dywyll Rhyngwladol a chartref i goedwig law Geltaidd - rhai o gynefinoedd prinnaf y Deyrnas Unedig.

Yng Nghwm Elan mae Dŵr Cymru'n gweithio'n agos gyda sefydliadau lleol a chenedlaethol i wella mynediad a'r ddarpariaeth hamdden, gan weithio gyda Sustrans a British Cycling yn enwedig ar lwybr NCN llwybr Cwm Elan, a dolen sgiliau beicio mynydd

---

i lawr yr allt. Gweithio gyda Chymdeithas Yrru Prydain a BHS a datblygu gwaith gyda Cherddwyr Powys i archwilio natur gan ddilyn llwybrau dynodedig.

Fel rhan o gynlluniau gweithredu bioamrywiaeth sydd hefyd yn ymdrechu i gefnogi natur, hefyd yn rhoi cyfle i ddarparu ymgysylltiad cyhoeddus â'r amgylchedd naturiol – mae hyn yn digwydd trwy bartneriaethau strategol (mewn safleoedd partneriaeth) yn cronni adnoddau ac arbenigedd ac yn helpu i sicrhau cyllid allanol tuag at brosiectau cadwraeth natur hanfodol. ee Gweilch y Pysgod a'r Grant Buddsoddi mewn Coetiroedd.

Mae Coedwigoedd Glaw Celtaidd yn gyfoeth o fioamrywiaeth ac mae coetiroedd Elan yn cael eu nodi fel y rhai pwysicaf o'u math yn Ewrop. Trwy brosiect TWIG, mae cyfle i gryfhau mynediad at yr arlwy natur, ee gŵyl goedwig law Geltaidd, ymgysylltu ag artistiaid a busnesau lleol. Mae rhagor o brosiectau TWIG Dŵr Cymru yn helpu tuag at ddyhead i ymuno â Choedwig Genedlaethol Cymru – gan wneud y goedwig yn hygyrch i bawb. Aeth Jen ymlaen i rannu cynlluniau ar gyfer y dyfodol fel rhan o Fargen Twf Canolbarth Cymru Llynnoedd Cwm Elan – buddsoddiad o £21.7 miliwn yng Nghwm Elan – a fyddai'n caniatáu cyflwyno ac ehangu mynediad i'r cynnig dŵr a gweithgareddau tir o fewn safle melin lifio segur.

Gorffennodd Jen drwy nodi bod gan Dŵr Cymru ddyheadau i ddynodi dŵr ymdrochi mewn safleoedd ac roedd yn edrych ymlaen at ddarparu diweddariadau pellach yn y dyfodol.

Trafodaeth

- Pan ofynnwyd a oedd safleoedd a chyfleusterau eraill ar gael i badlwyr yn fwy cyffredinol, dywedodd Jen fod Dŵr Cymru yn ceisio gweithio tuag at atyniadau ymwelwyr lle mae seilwaith ar y safle ee canolfannau ymwelwyr. Mae cyrff dŵr yn gronfeydd dŵr, strwythurau a grëwyd gan bobl, ond mae yna beryglon cudd oddi tanynt - cyfrifoldeb lle mae staff hyfforddedig ar y safle. Wrth edrych yn arbennig trwy brosiect Twf Canolbarth Cymru - mae'n edrych i ehangu ond yn gorfod gwneud hyn yn ofalus fel dalgylch dŵr yfed. Gweithio gyda chydweithwyr a gwneud profion a samplu rheolaidd. Mewn safleoedd eraill yn edrych ar fwy o safleoedd partneriaeth mewn mannau eraill yng ngogledd Cymru.
- Eglurodd Adrian Walls rai heriau a chyfleoedd yn Llyn Brenig – lle mae dwy gronfa ddŵr Alwen a Brenig. Mae gan Brenig y ffordd mynediad, ond mae problemau gyda'r ffordd a rhai defnyddwyr - a diffyg gofal gan yrwyr. Fferm wynt newydd yn mynd i mewn ar dir rhydd-ddaliadol - deallir y bydd angen ffordd yn dod i mewn, felly dyma gyfle am lwybr arall. Mae Alwen yn llwybr cyfeillgar iawn i deuluoedd a gellid ei wella – a yw hyn yn cael ei ymchwilio. Diwygio'r Fforwm Mynediad Lleol gyda Chonwy a byddai'n dda cael Dŵr Cymru i gyfarfod y Fforwm Mynediad Lleol gan fod yr ardal yn bwysig i'r rhanbarth. Nododd Jen y gall fod yn anodd diwallu anghenion pawb gyda gwahanol gyfyngiadau a bod angen gweithio'n agos gyda rhanddeiliaid. Cynigiodd Jen godi hyn gyda rheolwyr y safle a chynnwys cyfraniad ysgrifenedig ar gyfer y cyfarfod nesaf a dilyn i fyny gydag Adrian.
- Mae Canŵ Cymru wedi bod yn gweithio gyda Dŵr Cymru ers nifer o flynyddoedd. Wedi'i nodi bod rhai problemau o ran yr argyfwng costau byw. Mae'r holl

---

weithgareddau tir ar safleoedd yn rhad ac am ddim ar y cyfan ond mae cost i bob gweithgaredd dŵr, a gall hyn fod yn gostus i rai pobl. Mae nifer fawr o gronfeydd dŵr yn caniatáu pysgota a physgota o gychod, ond ni fydd unrhyw reolaeth ar y cychod hynny ar y safle - fodd bynnag ni fyddwn yn caniatáu defnydd ehangach ar gyfer canŵio neu gaiacio, er y caniateir pysgota o gychod.

- Mae Jen yn ymwybodol o argyfwng costau byw, mae ganddi staff ar y safle, ond mae angen iddi dalu costau a chael atyniadau i ymwelwyr sy'n gynaliadwy. Wedi edrych ar ba mor gystadleuol, ac yn gallu gwneud ymholiadau pellach am hynny. O ran cychod, mae'n ymwneud ag ansawdd dŵr, dim ond ar gyfer y cronfeydd dŵr hynny y mae cychod pysgota ac nid ydynt yn mynd i mewn i unrhyw gyrff dŵr eraill. Mae materion yn ymwneud â rhywogaethau ymledol ac mae rheolaethau biolegol ynghylch cyflwyno cychod eraill i gronfeydd dŵr - lle mae gweithgareddau dŵr yn digwydd, mae'r cychod a'r byrddau padlo hyn ar gyfer y safle hwnnw'n unig.
- Nodwyd mai un gofyniad allweddol yn yr is-grŵp Mynediad i Ddŵr oedd i Dŵr Cymru adolygu polisi ar ganiatáu mynediad. Mor falch o glywed bod hyn wedi cael ei ddatblygu ac i ehangu mynediad a thynnu pwysau oddi ar gyrsiau dŵr eraill.
- Mewn ymateb i gwestiwn nododd Jen fod Llwybr y Mynaich yng Nghwm Elan yn fater emosiynol. Mae Dŵr Cymru yn dirfeddiannwr ac mae Ymddiriedolaeth Cwm Elan yn denant. Roedd problem ar wahân yn y Devils' Gulch yn rhwystro llwybr y Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol. Gofynnodd CS Powys am gyllid lefelu, ond yn y cyfamser dywedodd Ofwat wrth Dŵr Cymru y gellid defnyddio arian i ddatrys y mater ac mae'r llwybr bellach wedi'i agor. Mae'r cyllid lefelu i fyny wedi'i gyhoeddi ers hynny ac mae Cyngor Sir Powys wedi awgrymu bod yr arian yn cael ei ailgyfeirio i Lwybr y Mynaich sydd wedi ail-agor y sgwrs. Bu nifer o Orchmynion Rheoleiddio Traffig dros dro ac maent bellach yn chwilio am ateb parhaol. Mae Cyngor Sir Powys yn dal yn y cyfnod ymgynghori ac mae Dŵr Cymru i fod i gwrdd â nhw fis nesaf.
- Mae BHS yn croesawu syniadau gwella ar gyfer gyrwyr cerbydau a marchogion. A oes unrhyw arwydd o'r amserlen a sut y rhoddir cyhoedduswydd i'r cyfleoedd hyn. Bydd Jen yn edrych ar sut i wella arwyneb yn gynaliadwy ar rai llwybrau ac yn ymgysylltu â Chyngor Sir Powys.
- Diddorol clywed yr agwedd at risg (ac felly llai o fynediad cyhoeddus) o gymharu â Scottish Water lle mae'n ymdopi â'r hawl mynediad statudol i'r rhan fwyaf o ddŵr croyw ar draws yr Alban, gan gynnwys ardaloedd trefol o gwmpas, ee Glasgow a Chaeredin.
- Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch a oes cynlluniau i symud oddi wrth archebu lle am sesiwn i sesiynau am ddim, nododd Jen fod Dŵr Cymru yn newydd i'r broses ac yn dal i weithio ar bolisi mynediad at ddŵr, yn gyfrifol am y rhai sy'n mynd i mewn i'r dŵr ac angen staff ar y safle, ac mae gorbenion sy'n golygu nad yw hyn yn rhad ac am ddim ond dywedodd Jen y bydd yn cymryd yr adborth hwnnw yn ôl a chodi gyda rheolwyr atyniadau ymwelwyr ynghylch edrych ar gostau byw ac adolygu prisiau.
- Diddorol clywed sut mae'r safleoedd hynny'n datblygu. Lle mae problemau ansawdd dŵr a bod Dŵr Cymru yn gwybod bod defnydd hamdden o ddŵr, beth fydd y sefydliad yn ei wneud? E.e. Aberteifi. Mater difrifol am reoli carthffosiaeth.

-
- Nododd Jen fel cwmni eu bod yn gwybod nad ydym lle rydym eisiau bod. O ran ansawdd dŵr lle mae ganddynt fynediad at ddŵr, maent yn gwneud gwaith samplu pwysig ar gyfer yr E. coli hwnnw ac ati ac mae samplu yn cael ei wneud o leiaf unwaith y mis ac yn ymwneud ag ansawdd dŵr yfed, pan fo problemau ee. algâu gwyrddlas ac mae gwaith i edrych ar reoli hyn. Bydd cyfyngiadau bob amser ond gobeithio bod hyn yn cael ei wneud mewn partneriaeth â'r tîm ansawdd dŵr a risg.
-

4. Cyfraniadau ysgrifenedig

Cynhwyswyd cyfres o ddiweddariadau gan CNC, cyfeiriadau e-bost ar gyfer cyfranwyr unigol ac anogwyd aelodau i gysylltu'n uniongyrchol ar gyfer unrhyw gwestiynau.

Gofynnodd Cerddwyr Cymru am ddiweddariadau mewn perthynas ag Ysgrifennydd y Cabinet a hefyd a yw CNC yn ymwneud â datblygu'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy.

Nododd Sarah Smith (Llywodraeth Cymru) fod swyddogion Llywodraeth Cymru wedi cyfarfod ag Ysgrifennydd y Cabinet yn ddiweddar, ac wedi rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am ddiwygio mynediad a gwaith a wnaed dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Mae wedi gofyn am sesiynau briffio pellach, a bydd hyn yn cael ei wneud dros yr haf. Cadarnhaodd Sarah nad oedd wedi gwneud unrhyw benderfyniadau eto ar y rhaglen diwygio mynediad a'r blaenoriaethau wrth symud ymlaen.

Nododd Ruth Jenkins fod mynediad wedi'i gynnwys fel rhan o gyflwyniad CNC i'r ymgynghoriad SFS. Nid yw'r maes hwn wedi'i drafod eto yng nghyfarfodydd bord gron y Gweinidogion, ond mae CNC ar y grŵp hwnnw ac yn cefnogi staff Llywodraeth Cymru yn hynny o beth. Mae wedi codi o fewn cyfarfodydd eraill o fewn datblygiad y cynllun. Mae'r sgysiau proffil uchel ynghylch y cynllun wedi canolbwyntio ar sicrhau ei fod yn cyflawni yn erbyn holl amcanion y Ddeddf Amaethyddol, ond bydd CNC yn ymdrechu i sicrhau bod mynediad yn aros ar yr agenda.

Nododd y Cadeirydd fod Huw Irranca-Davies, Ysgrifennydd y Cabinet, wedi dweud y bydd yn hapus i siarad â'r Fforwm Mynediad Cenedlaethol. Nododd Sarah fod ganddo gyfrifoldeb portffolio dros fynediad yn ogystal â SFS, ac mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod mynediad yn cael ei nodi yno.

---

5. Edrych tua'r dyfodol a themâu'r cyfarfodydd nesaf

Rhannodd Carys Drew y papur Rhagolwg gyda'r aelodau ymlaen llaw. Mae hyn er mwyn rhannu'r gwaith y tu ôl i'r llenni i gynllunio eitemau a themâu cyfarfodydd y dyfodol. Mae'n tynnu ar adborth blaenorol gan aelodau.

Anogwyd yr aelodau i gyfrannu at ddatblygu'r ddogfen waith hon, gan ddarparu syniadau ar gyfer pynciau a threfn blaenoriaeth ac amseru.

Trafodaeth

Byddai Trafnidiaeth ar gyfer Hamdden yn bwnc da iawn i edrych arno a gallai fod yn amserol iawn ee yng nghyd-destun Parc Cenedlaethol newydd a'r gofal sydd ei angen nid yn unig o ran traffig modur ond hefyd edrych ar sut mae pobl yn cael mynediad. Nodwyd y gallai profiad o Barc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog fod yn enghraifft ddefnyddiol i'w chynnwys.

Dywedodd Adrian Walls, CSS Cymru, ei fod yn cael nifer o gyfarfodydd gyda Network Rail a Trafnidiaeth Cymru, ynghylch rhaglen weddol fawr i wella amllder, llif ac - yn y pen draw - trydaneiddio rheilffordd Gogledd Cymru. Bydd rhywfaint o'r pwysau hyn yn cael ei roi ar rannau eraill o rwydwaith rheilffyrdd Cymru, lle mae'n ymdrin â chroesfannau hawliau tramwy cyhoeddus. Gofynnodd a oedd cyfle i wahodd Network Rail i gyflwyno eu hachos dros y newidiadau y maent eu heisiau. O un safbwynt, mae'r rhain o fudd i'r gymdeithas ehangach ond gallant yn y pen draw arwain at rai problemau lleol gyda defnyddioldeb y rhwydwaith lleol. Cynigiodd Adrian rannu cysylltiadau y byddai Carys yn gweithredu arnynt.

Awgrymwyd y byddai'n dda cael y drafodaeth atebolrwydd tirlfeddiannwr ychydig yn gynt na'r disgwyl gan y byddai hyn yn cysylltu'n dda â thrafodaethau parhaus yr SFS a'r angen am fwy o gyngor a gwybodaeth i bawb er mwyn bwydo i mewn i faterion.

Diolchwyd i Carys am gynhyrchu'r Rhagolwg a oedd yn cael ei ystyried yn ddefnyddiol iawn.

---

6. Adolygiad Fforwm CNC

Nododd Carys Drew fod aelodau wedi derbyn e-bost gan Bronwen Martin (20 Mehefin) yn egluro bod CNC wedi cyhoeddi adolygiad o'r holl Fforymau y mae CNC yn ymgysylltu â nhw ac yn eu hwyluso. Bydd arolwg yn dod allan dros yr haf i gael barn yr aelodau ac anogir aelodau i ymateb.

Trafodaeth

Sylw bod Fforwm Mynediad Cenedlaethol Cymru yn wirfoddol ond nid yn statudol a'i fod yn gyfle defnyddiol i siarad ar lefel genedlaethol gyda gwahanol sefydliadau.

Cam gweithredu: 78.1 Aelodau i ymateb i arolwg Adolygu Fforwm CNC pan fydd ar gael.

---

7. Cais am aelodaeth o Fforwm Mynediad Cenedlaethol Cymru – Ymgyrch y Parciau Cenedlaethol

Cafwyd cyflwyniad gan Gareth Ludkin, Uwch Swyddog Polisi, Ymgyrch y Parciau Cenedlaethol i ymgeisio am aelodaeth o'r Fforwm.

Ymgyrch dros Barciau Cenedlaethol yw llais annibynnol parciau cenedlaethol, gyda'i hanes yn seiliedig ar ymgyrchu dros fwy o fynediad i gefn gwlad.

Fe'i sefydlwyd ym 1936 i ymgyrchu dros sefydlu parciau cenedlaethol am y tro cyntaf, ac at ddibenion amddiffyn parciau cenedlaethol. Fel elusen mae'r dibenion wedi esblygu, gan hyrwyddo dibenion parciau cenedlaethol a budd y cyhoedd ac mae'n annibynnol ar y llywodraeth ac awdurdodau parciau cenedlaethol.

Rhaglen Proud of MOSAIC - rhaglen 15 mlynedd 2001-2016 yng Nghymru a Lloegr - wedi cael effaith barhaol ar amrywiaeth a chynhwysiant, prosiectau sy'n canolbwyntio ar geisio cysylltu pobl nad ydynt erioed wedi profi parciau cenedlaethol â chefn gwlad - yn awyddus i ailedrych ar y gwaith hwn.

Eirioli dros newid ar lefel genedlaethol yn San Steffan a'r Senedd. Yng Nghymru mae CNP yn rhan o Gynghrair Awyr Agored, Cyswllt Amgylchedd Cymru. Cefnogi gwaith aelodau eraill yn y Fforwm sydd hefyd yn rhan o gyngor Ymgyrch y Parciau Cenedlaethol, sy'n tua 40 o grwpiau.

Mae rôl Gareth yn gymharol newydd gyda ffocws penodol ar bolisi Cymreig. Mae meysydd gwaith eraill yn cynnwys bod yn gefnogwr brwd o achos cyfreithiol ymgyrch 'backpack Dartmoor' sy'n parhau, ymgysylltu â'r hawl i grwydro a gwthio am estyniad i hawl i fynd i 'bacpacio' mewn mwy o barciau cenedlaethol ochr yn ochr â noson o dan y sêr i bob plentyn fel rhan o'r cwricwlwm cenedlaethol.

Yn gyffredinol, ystyried eu hunain yn ffrind beirniadol i awdurdodau parciau cenedlaethol sy'n gweithio'n agos gyda chymdeithasau 'cyfeillion' a phartneriaid cysylltiedig eraill.

Gwaith ar gynigion parc cenedlaethol newydd, yn ymwneud yn frwd ac â diddordeb. Cadeirio gweithgor Cyswllt Amgylchedd Cymru ar y parc cenedlaethol newydd ac mewn trafodaethau rheolaidd â thîm CNC sy'n arwain y gwaith hwnnw a bydd yn ymgysylltu â'r broses ymgynghori cymaint â phosibl.

Mae amcanion elusennau yn cysylltu mwy o bobl ag achos y CNP, gan ddwyn y llywodraeth a chyrrff cyhoeddus i gyfrif. Rhannodd Gareth genhadaeth yr Ymgyrch i ysbrydoli gweithredu ar gyfer parciau cenedlaethol cynhwysol mwy gwyllt. Fel rhan o'r genhadaeth hon mae tair rhaglen ymgyrchu graidd yn well, yn gyfartal a manylodd ar y camau a gymerir o dan y rhain ac aeth ymlaen i amlygu pwyntiau allweddol o fanifesto'r Ymgyrchoedd.

Er bod yr elusen wedi gweithio yng Nghymru erioed, gyda Gareth bellach wedi'i leoli ac yn gweithio yng Nghymru mae hyn yn darparu budd o ran cwrdd â phobl a chadarnhau perthnasoedd ac adeiladu partneriaethau. Daeth i ben trwy rannu llinell amser o ddatblygiad yr elusen.

Trafodaeth

- Cododd Peter Rutherford rai pryderon a chwestiynau ynghylch sut y gellid cymhwyso rhai syniadau fel hawl i 'bacpacio' yn ymarferol. Awgrymodd fod parciau cenedlaethol eisoes yn gynhwysol a nodi bod gan barciau cenedlaethol ddyletswyddau statudol.

-
- Datganiad polisi 'gwersylla bacpac' wedi ymgynghori â chymdeithasau parciau cenedlaethol. Nododd Gareth nad yw'n eirioli dros ddull cyffredinol ond yn hytrach ar sail achos wrth achos ac mae hwn yn faes i'w ystyried ymhellach. O ran cynwysoldeb mewn llawer o achosion mae parciau cenedlaethol yn gynhwysol iawn ond mae cyfran fawr o gymdeithas nad ydynt yn gwybod beth yw parc cenedlaethol. Mae'r gallu i gael mynediad iddynt yn gymysg. Mae grŵp cynghori ieuencid yn rhan o ymgyrchu sy'n cynghori ynghylch eu dealltwriaeth. Mae'r Ymgyrch dros Barciau Cenedlaethol yn cydnabod dibenion parciau cenedlaethol ac yn amddiffyn y dibenion yn gryf ac yn cydnabod egwyddor Sandford a phwysigrwydd gwarchod harddwch naturiol a'r amgylchedd ond hefyd yn cydnabod yr angen i ganiatáu mynediad a hamdden i'r mannau hynny. Byddent yn hoffi gweld diweddariad o'r dibenion i gydnabod yr argyfyngau hinsawdd a natur. Cydnabod y gwaith sydd wedi'i wneud a'r camau gweithredu cynhwysol ac eisiau weithio gyda pharciau cenedlaethol a sefydliadau eraill i annog a gwella hynny.

Gofynnwyd i arsylwyr adael yr ystafell tra bod y cais aelodaeth yn cael ei ystyried.

Atgoffwyd yr aelodau o ddiben trafodaeth o ran cais aelodaeth, fel y nodir yn y Cylch Gorchwyl.

Yn dilyn trafodaethau a sylwadau gan aelodau daeth y cyfarfod i gonsensws i dderbyn cais Ymgyrch y Parciau Cenedlaethol i ymuno â'r Fforwm.

Cam gweithredu: 78.2 Ysgrifennydd i hysbysu Gareth Ludkin bod cais yr Ymgyrch i Barciau Cenedlaethol i ymuno â Fforwm Mynediad Cenedlaethol Cymru wedi bod yn llwyddiannus.

---

8. Sylwadau i gloi - Cadeirydd

Daeth Geraint Davies, Cadeirydd, â'r cyfarfod i ben gan ddiolch i bawb am eu cyfraniadau a'r cyflwyniadau diddorol ac ymddiheurodd am y materion technegol a brofwyd.
